

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

Биология және биотехнология факультеті
Факультет биологии и биотехнологии

III ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2016 жыл, 4-15 сәуір

Студенттер мен жас ғалымдардың

"ФАРАБИ ӘЛЕМІ"

атты халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2016 жыл, 11-14 сәуір

III МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИВЕСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Қазақстан, 2016 жыл, 4-15 сәуір

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

"ФАРАБИ ӘЛЕМІ"

Алматы, Казахстан, 11-14 апреля 2016 года

III INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, April 4-15, 2016

MATERIALS

of International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

Almaty, Kazakhstan, April 11-14, 2016

Алматы
"Қазақ университеті"
2016

артады, себебі, жоғары сынып оқушыларында психикалық процестер, ОЖЖ жақсы қалыптасқан. Нейрондар арасындағы байланыс адам дамыған сайын күрделеніп дамиды. Әр оқушының есте сақтау қабілеті оның жеке дамуында психофизиологиясының даму ерекшеліктеріне байланысты. Жастарды білімге, еңбекке баулып, олардың әдеби кітаптар, журналдарды көп оқуына жағдай жасау керек. Неғұрлым адам білімге талпынып, көп оқып, білім алса, соғұрлым оның есте сақтау қабілеті артады. Ал білімге қызықпай, жалқаулық танытса, адамның соғұрлым есте сақтау қабілеті төмендейді.

Ғылыми жетекшісі: б.ғ.к. Басығараев Ж.М.

1,2,3 КУРС СТУДЕНТТЕРІНІҢ АРАСЫНДАҒЫ ТЕМЕКІ ШЕГУ ЗИЯНДЫ ӘДЕТІНІҢ ТАРАЛУЫ

Г. Ғалымқызы

әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақстан, Алматы

gulim_09.06@mail.ru

Зерттеу жұмысының мақсаты биология және биотехнология факультеті студенттері арасындағы темекі шегу зиянды әдетінің таралу деңгейін зерттеу. Зиянды әдеттің темекі шегетін 1,2,3 курс студенттердің арасында қаншалықты зиянды әсер еткендігін анықтау міндеті де қойылған. 2 жылдық ғылыми-зерттеу жұмыстары Биология және биотехнология факультетінің 1,2,3 курсының 20-21 жас аралығындағы жасөспірімдерге жүргізілген сауалнама нәтижесі алынған. Спирометр аппарат арқылы және статистикалық әдістер пайдаланумен алынған нәтижелер статистикалық әдістермен есептелініп қорытындылар алынды.

Нәтижелер жасөспірімдер популяциясы арасында темекі шегу кең тараған әдет екендігін көрсетіп отыр. Ешқашан темекі тартпағандар саны жасөспірімдер арасында 56,5-57,1 % құрайды. Өртүрлі қарқындылық деңгейінде темекі шегетіндер (қазір шегемін және кейде шегемін) саны жасөспірімдер арасында 29,0 %-дан бастап 32,7%-ға дейінгі аралықта ауытқыды. 2 жылдық ғылыми-зерттеу жұмыс бойынша жалпы тенденция – жасөспірімдер арасында ешқашан темекі шекпегендер санының артуы және сәйкесінше темекі шегушілер санының азаюының біршама айқын байқалды. Жасөспірімдер тексеру жағдайында алынған мәліметтерді қазіргі замандағы жалпы статистикалық көрсеткіштерімен салыстыруға болады және темекі шегушілер санының айқын өсуі тенденциясының көрінісі деп есептеуге болады. Біздің көзқарасымыз бойынша, алынған мәліметтерге медициналық қызметкерлердің жасөспірімдердің, әсіресе қандай-да бір аурудан зардап шегетін жастардың темекі тартуына деген теріс көзқарасы да әсер етуі мүмкін.

Қорыта келгенде, студенттерге сауалнама жүргізу нәтижелері шылым шегетін және шылым шекпейтін студенттердің денсаулық жағдайларында айтарлықтай үлкен айырмашылық бар екендігін көрсетті. Шылым шегетін студент ер балалар өздерінің денсаулықтарын нашар деп бағалады. Шылым шегетін студенттерде аталған фактордан зардап шекпейтіндермен салыстырғанда оқу жылы бойында тұмау ауруларына шалдығу жиілігі едәуір жоғары болып шықты.

Ғылыми жетекшісі: б.ғ.к., доцент Бақтыбаева Л.Қ.

ТОКСИКАЛЫҚ ГЕПАТИТ КЕЗІНДЕГІ ЛИМФАТИКАЛЫҚ ТАМЫРЛАРДАҒЫ АДРЕНЕРГИЯЛЫҚ ЖҮЙКЕЛЕНУ ЖӘНЕ ЖИЫРЫЛУ ҚАБІЛЕТІНІҢ ЖАҒДАЙЫ

Г.Д.Дәулет, А.С. Сабасева, А.Е. Есенбекова

әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті, Қазақстан, Алматы

akbota_94.94@mail.ru

Зерттеу нәтижелері бізге, интактты егеуқұйрықтың ұйқы безіндегі адренергиялық жүйкеленуі сантамырлардың айналасында және негізгі маңызды без өзегінің жүйке өрімі түрінде болатындығын көрсетті. Токсикалық гепатиті бар егеуқұйрықтардың ішкі ағзаның адренергиялық жүйкеленуінің ізгілігі айқындалды. Ұйқы безінің әртүрлі бөлімінде жүйке талшықтарының бұзылуы және өздік жүйке талшықтары сияқты, ұйқы безінің бағыттаушы микротамырларының, катехоламин диффузиясы варикоздың қалыңдауының болатындығы анықталған.

Токсикалық гепатит кезінде көкірек қуысының қабырғасында, ішектің лимфатикалық бағаналары және лимфа түйіндерінің капсуласында жүйке талшықтарының фрагментациясы бақыланды, толығымен терминальды талшықтардың жоғалуы және түгелдей терминальалды бөліктің варикозды қалындауының санының азаюының бұзылуы депо катехоламин болып табылады. Сондай-ақ, егеуқұрықтарда лимфа түйіндерінің капсуласында көбірек қан толу, ұсақ қантамырлардың кеңеюі бақыланды.

Интактты егеуқұйрықтардың оқшауланған шажырқайында және мойын лимфа түйіндерінде спонтанды жиырылу белсенділігі ритмикалық жиырылу фазасы түрінде көрсетілген. Токсикалық гепатиті бар егеуқұйрықтарда түйіндердің спонтанды жиырылу белсенділігінде қысым болатындығы көрсетілген, тәжірибе бөлігінде баяу тоникалық толқындар пайда болған. Бақылау тобында сәйкес келетін, адреналинмен, ацетилхолин және гистаминмен (1×10^{-8} – 1×10^{-3} М) әсер еткенде, шажырқай түйіндерінде жиырылу реакциясы және жиырылу жиілігі бақыланды. Вазоактивті заттар үшін тітіркену табалдырығы 10^{-8} М құрайды. Гепатитті егеуқұйрықтарда шажырқай түйіндерінің жауап реакциясы вазоактивті заттармен әсер еткенде басылуы және 46% анықталған және 54% тәжірибе болмағандығын көрсетті. Адреналинмен әсер еткенде, амплитудасының 20% ұлғаюы және бастапқыдан 35% жиырылу жиілігінің азаюы. Ацетилхолинмен және гистаминмен әсер еткенде, түйіндердің жиырылуы және олардың жиілігі мен амплитудасының азаюымен бақыланды. Ұқсастық көрінісі мойын түйіндерінде вазоактивті заттармен әсер еткенде бақыланды. Токсикалық гепатит табалдырығындағы қозу вазоактивті заттар үшін 10^{-6} М көтерілгенін көреміз.

Яғни, егеуқұйрықтардағы токсикалық гепатит адренергиялық жүйкеленудің, қантамырлардың және лимфа тамырлардың, түйіндердің және ұйқы безінің бұзылуына алып келеді. Токсикалық гепатиттің дамуында ұйқы безінің адренергиялық талшықтарында, қантамырлардың, лимфа тамырлардың және түйіндердің бұзылыстары, медиаторлы-эффektorдың импульс беруінің төмендеуі бақыланды. Токсикалық гепатит кезінде лимфа түйіндерінде спонтанды және индукциялық жиырылу белсенділігіне қысым көрсетіліп, лимфа жүйесіндегі дренажды және транспорттық қызметінің нашарлауына алып келеді. Сонымен қатар лимфа түйіндерінің тегіс бұлшықет клеткаларының мембранасына жағымсыз көрініс бере отырып, зат алмасудың бұзылуының пайда болуына себеп болады.

Ғылыми жетекшілері: б.ғ.к. Атанбаева Г.К., б.ғ.к. Абылайханова Н.Т., б.ғ.к. Әбдірешов С.Н.

БАССЕЙНДІК ЖАҒДАЙДАҒЫ ЖАСАНДЫ ҚҰРАМА ЖЕМДЕРМЕН ҚОРЕКТЕНДІРІЛГЕН ТИЛЯПИЯ БАЛЫҚТАРЫНЫҢ КЕЙБІР МҮШЕЛЕРІНЕ ГИСТОЛОГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУ

Г.Б. Джумаханова, Г.Ы. Қасымбекова, Б.Қ. Қайрат
эл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті, Қазақстан, Алматы
gauhar_vip@mail.ru

Қазіргі таңда Қазақстанда тиялия балықтарын жасанды түрде өсіру қолға алынуда, сондықтан балықтардың жақсы өсуі үшін сапалы қоректерді таңдай білу керек. Жас балықтардың өміршеңдігі оларды қамтамасыз ететін тірі қоректердің құрамына байланысты.

Зерттеулер Алматы облысындағы «Қапшағай уылдырық шашу – шабақ өсіру шаруашылығындағы» артезиандық сумен қамтамасыз етілетін бассейндік жағдайларда жүргізілді. Зерттеу объектісі ретінде тиялия (*Oreochromis niloticus*) балықтары анықталды. Бұл балықтар польшалық «Aller aqua» атаулы шетелдік және «Қазақ қайта өңдеу және тамақ өнеркәсібі ғылыми-зерттеу институтында» жасалынған тәжірибелік жем мен «Қарағанды» атаулы отандық жасанды құрама жемдерімен қоректендірілді.

Жасанды қоректердің сапасын салыстырмалы бағалау үшін тиялия балықтарының бұлшық еті бақылау жүргізуге ең қолайлы мүше болып табылады. Сонымен қатар қоршаған орта жағдайын бағалау үшін биомаркер ретінде балық желбезегі мен бауырын зерттеуге болады, себебі, антропогендік факторлардың әсерінен бұл мүшеде гистопатологиялық өзгерістер туындайды.

Зерттеуге алынған балықтардан гистологиялық кесінді жасау үшін және материал ұзақ уақыт жақсы сақталуы үшін 4% - тік формалинмен фиксацияладық, әр түрден 5 балықтан алдық.

Артыкқызы Т., Сүлейменова Б.Н. Адамның кардиореспираторлық жүйесіне өндірістік факторлар әсерін анықтау	78
Әбдіғаппар А.Е., Төленова Қ.Д., Аманбай Б.Б. Миопияға шалдыққан студенттердің биологиялық активті нүктелерінің биофизикалық көрсеткіштерін зерттеу	78
Әбдіғаппар А.Е., Төленова Қ.Д., Қамзаққызы Ш. Адам ағзасында симметриялы орналасқан биологиялық активті нүктелердің ақпарат көзі ретінде ерекшеліктерін анықтау	79
Әмзеева Ү.М., Еркінбек Ү.Ы. Қимыл-қозғалыстың жүрек қан тамыр жүйесіне әсері.....	80
Әскербай Г.Е. Жүрек-тамыр жүйесіне қалқанша безінің гормонының әсерін зерттеу	81
Бадырай П. Орталық жүйке жүйесіне салмақсыздықты үлгілеу кезіндегі әсері	81
Бадырай П. Биологиялық зерттеулердегі салмақсыздық үлгілерін жасау әдістері	82
Байдаулет Т., Мұхитқызы Ә. Қоршаған орта мен экология бұзылуының адамдар денсаулығына әсерін зерттеу	83
Байдаулет Т. Ауа ластануының адам қан көрсеткішіне әсеріне талдау жасау.....	84
Бекен Б.Р. Бидай сортын биореттегішпен сырттай өңдеу арқылы, осу мен даму көрсеткіштерін зерттеу	84
Бугыбаева Ш.Б. Биология пәнін жаңа ақпараттық технологиялар арқылы өткізе отырып жоғары сынып оқушыларының есте сақтау қабілетін зерттеу	85
Ғалымқызы Г. 1,2,3 курс студенттерінің арасындағы темекі шегу зиянды әдетінің таралуы	86
Дәулет Г.Д., Сабаева А.С., Есенбекова А.Е. Токсикалық гепатит кезіндегі лимфатикалық тамырлардағы адренергиялық жүйкелену және жиырылу қабілетінің жағдайы	86
Джумаханова Г.Б., Қасымбекова Г.Ы., Қайрат Б.Қ. Бассейндік жағдайдағы жасанды құрама жемдермен коректендірілген тиляпия балықтарының кейбір мүшелеріне гистологиялық зерттеу	87
Ералханова А.К. Өртүрлі нанокеуекті таңғыштардың түрлі жаракат түрлеріне әсерін зерттеу	88
Еркінбек Ү.Ы., Әмзеева Ү.М. Қалыпты жағдайдағы адамдардың негізгі гемодинамикалық параметрлерінің тәуліктік динамикасының хроноструктурасы	89
Есжанова Г.А. Медициналық бұйымдардың биологиялық қауіпсіздігін бағалауды заманауи баптау	90
Жақсыбай А.Ғ. Студенттердің тыныс алу жүйесінің функционалдық жағдайын зерттеу және бағалау	90
Жаксымов Б.И. Применение биологически активных веществ для коррекции здоровья жителей экзависимых регионов.....	91
Запарина О.Г. Роль четыреххлористого углерода в повреждении клеточных мембран	92
Zhangisina S.K. Application of knowledge about the circadian rhythms of the cardiorespiratory system in the treatment of hypertension	93
Кәкімбек А.А. Оценка успеваемости студентов в зависимости от режима дня	93
Красилова А.А., Султанова Г.Б. Исследование уровня гонадотропных гормонов у женщин репродуктивного возраста	94
Керімқұлова М. Нано- және макрокеуекті негізіндегі карбокерамикалық адсорбенттерді алу	95
Кудайбергенова А.К. Оценка психо-физиологических показателей учащихся старших классов при подготовке к ЕНТ и студентов в период аттестации.....	96
Кулатаева А.А. Определение готовности к школе у детей дошкольного возраста	96
Кульмаханбетова Т.Қ. Экологиялық және өндірістік факторлардың қан жүйесінің клеткаларына әсерлері.....	97
Kirgizbayeva A.O. Research the types of cognitive activity of students	98
Қайрат Б.Қ., Джумаханова Г.Б. Өртүрлі өнімдік жемдермен коректендірілген бекіре тұқымдас балықтардың бұлшықет ұлпасының биохимиялық құрамын анықтау	98
Қалиясқарова А.М. Альфа липой қышқылының иммундық көрсеткіштерге әсерін зерттеу	99
Қарашбаева К.Ж. Дәрілік заттардың қауіпсіздігін бағалаудың заманауи аспектілері	100
Құралбекова М.А., Жылқыбаева Ә.Ж. Биологияны оқытуда жаңа технологияларды қолданудың әдістемелік негіздері.....	101
Матаева К.С., Ақылбек А.А. Влияние кадмия на гематологические параметры крови	102
Мусабаева С.К., Сүлейменова Б.Н., Сазанова А.А. Бүйрек патологиясы жағдайларындағы жасөспірімдердің жүрек - қан тамырлар жүйесінің хроноқұрылымдық көрсеткіштерін зерттеу.....	102
Муталханов М.С., Темірхан Б.Т. Spark және phuwe құрылғысының оқушылардың ғылыми танымдық қалыптасуына әсері	103